Parlament Europejski
2019–2024

Komisja Kultury i Edukacji

2023/2004(INI)

18.7.2023

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie wdrażania programu „Obywatele, Równość, Prawa i Wartości” na lata 2021–2027 – zaangażowanie obywateli w życie demokratyczne i ich udział w nim
(2023/2004(INI))

Komisja Kultury i Edukacji

Sprawozdawca: Łukasz Kohut

SPIS TREŚCI

Strona

UZASADNIENIE – STRESZCZENIE FAKTÓW I USTALENIA 3

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 13

UZASADNIENIE – STRESZCZENIE FAKTÓW I USTALENIA

Unia oparta na demokracji, równości, prawach i wartościach

Złożone i szybko zmieniające się środowisko polityczne, gospodarcze i społeczne Unii Europejskiej wymaga zdecydowanej, zorientowanej na wyniki i opartej na dowodach reakcji politycznej, ukierunkowanej na obywateli i opartej na demokracji, równości, prawach i wartościach.

W tym złożonym kontekście w 2021 r. uruchomiono program „Obywatele, równość, prawa i wartości" (CERV), który został ustanowiony wraz z programem „Sprawiedliwość" na lata 2021–2027 w ramach Funduszu „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości" w celu propagowania praw i wartości zapisanych w traktatach.

Program „Obywatele, równość, prawa i wartości" (CERV) na lata 2021–2027 zapewnia finansowanie na rzecz zaangażowania obywateli, promowania równości dla wszystkich oraz wdrażania praw i wartości UE. Jego celem jest ochrona i propagowanie praw i wartości zapisanych w traktatach UE, w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta") oraz w obowiązujących międzynarodowych konwencjach dotyczących praw człowieka. Cele te są realizowane przez wspieranie organizacji społeczeństwa obywatelskiego i innych zainteresowanych stron działających na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i ponadnarodowym oraz zachęcanie do obywatelskiego i demokratycznego zaangażowania. Pomaga to w utrzymaniu i dalszym rozwoju otwartych, opartych na prawach, demokratycznych, równych i integracyjnych społeczeństw opartych na rządach prawa. Program jest w szczególności ukierunkowany na wspieranie uczestnictwa krajowych, regionalnych i lokalnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Program ma następujące cele szczegółowe, które odpowiadają działaniom w ramach czterech komponentów:

1) ochrona i propagowanie wartości unijnych (komponent „Wartości unijne");
2) propagowanie praw, niedyskryminacji i równości, w tym równości płci, oraz większe uwzględnianie aspektu płci i celów związanych z niedyskryminacją (komponent „Równość, prawa i równość płci");
3) propagowanie zaangażowania obywateli w życie demokratyczne Unii i ich udziału w nim, a także wymian między obywatelami poszczególnych państw członkowskich oraz podnoszenie świadomości obywateli w zakresie ich wspólnej historii europejskiej (komponent „Zaangażowanie i udział obywateli");
4) zapobieganie przemocy ze względu na płeć i przemocy wobec dzieci oraz zwalczanie tych rodzajów przemocy (komponent „Daphne").

Zgodnie z porozumieniem międzykomisyjnym komisja CULT ponosi wyłączną odpowiedzialność za komponent 3 – propagowanie zaangażowania obywateli w życie demokratyczne Unii i ich udziału w nim, a także wymian między obywatelami poszczególnych państw członkowskich oraz podnoszenie świadomości obywateli w zakresie ich wspólnej historii europejskiej (komponent „Zaangażowanie i udział obywateli").
W związku z tym niniejsze sprawozdanie z realizacji dotyczy głównie komponentu 3 programu CERV.

Program CERV – nowy program UE

Program CERV jest następcą dwóch programów UE – programu „Prawa, równość i obywatelstwo" na lata 2014–2020 oraz programu „Europa dla Obywateli" na lata 2014–2020. Komponent 3 programu CERV obejmuje większość elementów obywatelskich dwóch poprzednich programów.

W 2020 r. Komisja Europejska zaproponowała połączenie tych dwóch programów w jeden. Miało to na celu uznanie, że fragmentaryczny charakter i ograniczone zasoby poprzednich programów ograniczały możliwość reagowania na nowe i pojawiające się wyzwania. Działo się tak w szczególności w czasach, gdy pewne pojawiające się ruchy podważały ideę otwartych, integracyjnych, spójnych i demokratycznych społeczeństw, które gwarantują warunki sprzyjające zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego i korzystaniu przez obywateli z przysługujących im praw. To z kolei pozwalałoby na budowanie sposobu na tolerancyjne współżycie. Poczyniono postępy w zapewnianiu, aby obywatele byli świadomi swoich praw, a także korzyści płynących z obywatelstwa Unii, co ma zachęcać do większego uczestnictwa w życiu politycznym i społecznym oraz do lepszego zrozumienia Unii, jej historii, dziedzictwa kulturowego i różnorodności. Prawa te zostały zapisane w traktatach: w szczególności we wspólnych postanowieniach (w art. 2 dotyczącym wartości i art. 3 dotyczącym celów oraz w art. 6 Karty praw podstawowych, a także w postanowieniach dotyczących zasad demokratycznych, tj. art. 10 i 11 dotyczących uczestnictwa demokratycznego i dialogu obywatelskiego), a także w artykułach wykonawczych w ramach postanowień dotyczących niedyskryminacji i obywatelstwa (art. 10 i 19 oraz art. 20–25) ustanawiających obywatelstwo Unii, do którego uprawnione są wszystkie osoby posiadające obywatelstwo państwa członkowskiego. W traktatach określono również główne prawa i obowiązki obywateli Unii (art. 20 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)[1] i art. 9 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE).

Przegląd programu CERV i jego komponentu 3 „Zaangażowanie i udział obywateli"

Dzięki nowemu programowi CERV celem Komisji było dalsze promowanie wartości zapisanych w Traktatach, Karcie [praw podstawowych UE] i mających zastosowanie międzynarodowych konwencjach o prawach człowieka, w szczególności przez wspieranie organizacji społeczeństwa obywatelskiego i innych zainteresowanych stron działających na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i ponadnarodowym, a także przez zachęcanie do aktywności obywatelskiej i uczestnictwa w życiu demokratycznym w celu utrzymania i dalszego rozwijania otwartych, demokratycznych i integracyjnych społeczeństw, które oparte są na prawach, równości i państwie prawnym[2].

Nadrzędnym celem szczegółowym komponentu 3 – „Zaangażowanie i udział obywateli" – jest promowanie zaangażowania i udziału obywateli w życiu Unii Europejskiej. Został on podzielony na następujące trzy szczegółowe podcele komponentu 3[3]:

[1] Państwa członkowskie, Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana), 7 czerwca 2016 r.
[2] Art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/692 (rozporządzenie w sprawie programu CERV).
[3] Art. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/692 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiającego program „Obywatele, równość, prawa i wartości" oraz uchylającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1381/2013 i rozporządzenie Rady (UE) nr 390/2014.

- wspieranie projektów mających na celu upamiętnianie decydujących momentów dla współczesnej historii Europy, takich jak dojście do władzy reżimów autorytarnych i totalitarnych, łącznie z ich przyczynami i skutkami, oraz projektów nakierowanych na podnoszenie świadomości europejskich obywateli na temat ich wspólnej historii, kultury, dziedzictwa kulturowego i wartości, zwiększając tym samym ich zrozumienie Unii oraz znaczenia wzajemnego zrozumienia i tolerancji;

- propagowanie udziału obywateli i stowarzyszeń przedstawicielskich w życiu demokratycznym i obywatelskim Unii oraz wnoszenia w nie wkładu dzięki umożliwieniu im wypowiadaniu się i publicznej wymiany poglądów we wszystkich obszarach działania Unii;

- propagowanie wymian między obywatelami różnych krajów, w szczególności za pośrednictwem partnerstw miast i sieci miast, aby umożliwić im praktyczne doświadczanie bogactwa i różnorodności wspólnego dziedzictwa Unii.

Cele komponentu 3 (i programu CERV) są osiągane poprzez dotacje na działania w ramach projektów, dotacje na działalność przyznawane społeczeństwu obywatelskiemu (finansowane w ramach komponentu „Wartości unijne”) oraz zamówienia publiczne i działania komunikacyjne realizowane przez Komisję Europejską (ten zakres działań dotyczy wszystkich komponentów). Działania finansowane przez Komisję obejmują działalność krajowych punktów kontaktowych (KPK) w państwach członkowskich. KPK uznaje się za innowację w programie CERV, ponieważ istniały one w ramach programu Europa dla Obywateli, ale nie w ramach programu „Prawa, równość i obywatelstwo”.

Kolejną innowacją w programie CERV na lata 2021–2027 jest powołanie grupy dialogu obywatelskiego w celu wzmocnienia relacji z zainteresowanymi stronami. W maju 2021 r. odbył się Tydzień Dialogu Obywatelskiego CERV z okazji uruchomienia programu.

Obecnie w ramach programu CERV finansowane są wyłącznie projekty w państwach członkowskich UE. Sześć krajów przystępujących, krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących wyraziło zainteresowanie przystąpieniem do programu, ale nie zostało to jeszcze sformalizowane. Te kraje to Albania, Bośnia i Hercegowina, Kosowo, Czarnogóra, Serbia i Ukraina.

Za polityczne aspekty realizacji programu odpowiada Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej ds. Sprawiedliwości i Konsumentów (DG JUST). Organizacją zaproszeń do składania wniosków i procesem finansowania zarządza Europejska Agencja Wykonawcza ds. Edukacji i Kultury (EACEA).

Całkowity budżet programu CERV na lata 2021–2027 wynosi **641,71 mln EUR w cenach bieżących powiększony o „dopłaty uzupełniające” pochodzące z kar pieniężnych pobranych przez Komisję Europejską w wysokości 800 mln EUR**, co stanowi kwotę wyższą niż sam budżet, choć jest ona podana według cen z 2018 r. Z tej sumy około 357 mln EUR **jest przeznaczonych na komponent 3**. Co najmniej 65 % środków ma zostać przydzielone na uczestnictwo w życiu demokratycznym, a 15 % na działania dotyczące pamięci[4].

[4] Dopuszczalne jest odchylenie od tych wartości procentowych o 10 punktów procentowych.

Podstawę realizacji programu CERV stanowią dwuletnie programy prac. Jest to innowacja w porównaniu z poprzednimi programami, które były realizowane w oparciu o programy roczne. Celem jest zapewnienie zainteresowanym stronom lepszej widoczności nadchodzących priorytetów i zaproszeń do składania wniosków, a tym samym ułatwienie ich planowania. Budżety na pierwsze cztery lata obecnego cyklu przedstawiono w tabeli 17. Niski budżet na 2021 r. w porównaniu z budżetami na inne lata wynika z faktu, że „dopłaty uzupełniające" pochodzące z kar pieniężnych zostały dodane do programu dopiero w 2022 r. W programach prac określono również roczne priorytety i opisano treść nadchodzących zaproszeń do składania wniosków. Z roku na rok zauważalne są przesunięcia priorytetów, aby lepiej zaspokajać potrzeby lokalne, przy jednoczesnym zapewnieniu ciągłości realizacji priorytetów politycznych, np. w latach 2021–2022[5] skoncentrowano się na wpływie COVID-19 oraz na projektach, które dotyczyły przygotowań do wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2024 r. W latach 2021–2022 zachęcano sieci miast do proponowania sposobów zwiększenia frekwencji w nadchodzących wyborach do Parlamentu Europejskiego i zapewnienia bardziej włączającego charakteru kandydatur. W programie prac na lata 2023–2024[6] uwzględniono kwestie dotyczące dziedzictwa kolonializmu i migracji transnarodowych oraz zrównoważonego pod względem płci spojrzenia na historię, a także zalecenie Komisji w sprawie ochrony dziennikarzy i obrońców praw człowieka, którzy angażują się w debatę publiczną, przed ewidentnie bezpodstawnymi lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi[7], które to kwestie i zalecenie nie zostały ujęte w poprzednim programie prac.

W programie prac na lata 2023–2024 przewidziano pierwsze wezwanie do obywatelskiego zaangażowania dzieci poprzez „zachęcanie dzieci do angażowania się w życie polityczne i demokratyczne oraz do uczestnictwa w nim". Klimat i środowisko, w tym kwestie związane z energią, zostaną uwzględnione we wnioskach dotyczących partnerstw miast i sieci miast. W programie prac na lata 2023–2024 podkreślono również, że w ramach tego komponentu przyznawana jest nagroda „Europejskie Stolice Inkluzywności i Różnorodności", która jest wyrazem uznania dla działań podejmowanych przez miasta, miasteczka lub regiony w Europie na rzecz promowania integracji i tworzenia społeczeństw wolnych od dyskryminacji.

Ponieważ wiadomo było o opóźnieniach w przyjęciu WRF na lata 2021–2027, służby DG JUST zaplanowały i równolegle prowadziły wszystkie prace przygotowawcze związane z uruchomieniem programu (dotyczy to również wielu innych programów wspólnotowych, np. Erasmus +; Korpus Solidarności) w taki sposób, że pierwsze zaproszenia do składania wniosków zostały ogłoszone już w kwietniu 2021 r. Fakt, że tylko kilka projektów zostało zakończonych, wynika z okresu ich trwania – większość z nich trwa dwa lata, a niektóre nawet dłużej. Dodatkowo proces związany z samym zaproszeniem do składania wniosków jest czasochłonny (kilka miesięcy na złożenie wniosku, następnie ocena, a potem

[5] C(2021) 2583 final, DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI z dnia 19 kwietnia 2021 r. w sprawie finansowania programu „Obywatele, równość, prawa i wartości" oraz przyjęcia wieloletniego programu prac na lata 2021–2022, 2021.

[6] C(2022) 8588 final, DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie finansowania programu „Obywatele, równość, prawa i wartości" oraz przyjęcia wieloletniego programu prac na lata 2023–2024, 2022.

[7] Komisja Europejska, zalecenie Komisji (UE) 2022/758 z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie ochrony dziennikarzy i obrońców praw człowieka, którzy angażują się w debatę publiczną, przed ewidentnie bezpodstawnymi lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej"), Dz.U. L 138 z 27.4.2022.

przygotowanie umów o udzielenie dotacji). W związku z tym należy zauważyć, że program znajduje się na wczesnym etapie realizacji, co może częściowo tłumaczyć niewielką liczbę zakończonych projektów w ramach komponentu 3. Informacje o konkretnej liczbie ukończonych projektów nie są jednak obecnie dostępne. Komisja Europejska podkreśliła ponadto, że nie otrzymano wystarczającej liczby sprawozdań końcowych od beneficjentów, aby dokładnie ocenić wyniki, zwłaszcza na poziomie poszczególnych komponentów.

W państwach członkowskich dostępne punkty kontaktowe ds. programu, które rozpowszechniają informacje o programie i udzielają pomocy w przypadku zapytań. Są one odpowiedzialne za udzielanie wnioskodawcom, zainteresowanym stronom i beneficjentom bezstronnych wytycznych, praktycznych informacji i pomocy, w tym w odniesieniu do procedury składania wniosków, rozpowszechniania przyjaznych dla użytkownika informacji i wyników oraz zapytań dotyczących partnerów, szkoleń i formalności. Państwa członkowskie nie mają jednak obowiązku ustanowienia punktu kontaktowego, a do maja 2022 r. taki punkt ustanowiło tylko 17 z nich. Punktu kontaktowego nie ustanowiły Belgia, Bułgaria, Grecja, Dania, Węgry, Irlandia, Włochy, Malta, Polska i Słowacja. Według danych EACEA w lutym 2023 r. działało jednak 18 punktów kontaktowych[8].

Jeśli chodzi o monitorowanie programu, istnieją wskaźniki monitorowania wspólne dla wszystkich komponentów i są one określone w rozporządzeniu w sprawie programu[9]. Eurobarometr utworzył również kluczowy wskaźnik skuteczności działania na potrzeby DG JUST w odniesieniu do celów komponentu 3, tj. postrzegania demokratycznego uczestnictwa przez obywateli, „mój głos się liczy”. Celem jest zwiększenie wyniku z 2019 r., który wynosił 48 %[10].

Jeśli chodzi o dane ilościowe dotyczące wdrażania, dane z 2021 r. dostarczają dalszych informacji na temat obecnego stanu programu CERV.

W latach 2021–2022 opublikowano 26 zaproszeń do składania wniosków. Z 2 675 otrzymanych wniosków 814 (30 %) dotyczyło komponentu 3 „Zaangażowanie i udział obywateli”, z czego 451 zostało zakwalifikowanych. Odpowiada to wskaźnikowi powodzenia na poziomie 55 %.

Adekwatność programu i zgodność z priorytetami UE

Sprawozdawca uważa, że należy przeprowadzić krytyczną ocenę adekwatności komponentu 3 programu CERV. Najważniejszym ustaleniem w odniesieniu do adekwatności tego komponentu jest to, że cele programu są dobrze określone, aby zaspokoić potrzeby krajowe, i odpowiednio dostosowane do priorytetów Komisji Europejskiej, w tym polityki integracji, zaangażowania obywatelskiego i uczestnictwa.

Transformacja cyfrowa

Transformacja cyfrowa ma duże znaczenie dla programu CERV, szczególnie dla

[8] EACEA, „CERV 2021–2027 – punkty kontaktowe ds. programu”, 15 lutego 2023 r.
[9] Załącznik II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/692 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiającego program „Obywatele, równość, prawa i wartości” oraz uchylającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1381/2013 i rozporządzenie Rady (UE) nr 390/2014.
[10] DG JUST, „Roczne sprawozdanie z działalności za 2021 r. – DG ds. Sprawiedliwości i Konsumentów”, 2022.

komponentu 3. Choć nie wskazano tego wyraźnie w programie prac na lata 2023–2024[11], program zapewnia wsparcie i wkład w realizację różnych polityk i strategii skoncentrowanych wokół transformacji cyfrowej.

W ramach komponentu programu CERV „Zaangażowanie i udział obywateli” w programie prac na lata 2021–2022 jednym z priorytetów jest finansowanie „innowacyjnych demokratycznych podejść i narzędzi, które pomogą obywatelom wyrażać własne opinie i publicznie wymieniać poglądy na temat wszystkich obszarów działań UE, w szczególności narzędzi cyfrowych („e-demokracja”)”[12].

Ponadto w programie prac dotyczącym programu CERV zobowiązano się do wspierania priorytetów określonych w sprawozdaniu na temat obywatelstwa UE z 2020 r.[13] i w sprawozdaniu na temat obywatelstwa UE z 2023 r.[14], które wkrótce zostanie opublikowane. W sprawozdaniach tych położono silny nacisk na transformację cyfrową, a jednym z ich kluczowych elementów jest zwiększenie udziału obywateli w procesie demokratycznym.

Transformacja ekologiczna

Środowisko i walka ze zmianą klimatu stanowią priorytet polityczny, do realizacji którego przyczynia się także program CERV, co podkreśla jego adekwatność nie tylko z punktu widzenia transformacji cyfrowej, ale również tego obszaru polityki. Transformacja ekologiczna i cyfrowa są ze sobą coraz bardziej powiązane.

Ogólnie rzecz biorąc, na podstawie analizy wczesnego etapu realizacji można stwierdzić, że komponent 3 jest adekwatny do wyzwań związanych z transformacją ekologiczną, ponieważ zapewnia udział i zaangażowanie obywateli w tym obszarze. Uwydatnia to znaczenie oddolnego podejścia do opracowywania polityki, w którym zachęca się organizacje oddolne do uczestnictwa w tym procesie i którego celem jest umożliwienie miastom angażowania obywateli i społeczności w dyskusje i działania dotyczące klimatu i środowiska, w tym zajmowanie się kwestiami związanymi z energią, solidarnością społeczną i migracją.

W zaproszeniu do składania wniosków dotyczących zwiększania zaangażowania i udziału obywateli stwierdzono, że priorytet ten powinien zwiększyć zaangażowanie obywateli i społeczności w dyskusje i działania związane z klimatem i środowiskiem. W latach 2023 i 2024 szczególny nacisk zostanie położony na zbliżanie obywateli w celu omawiania działań w dziedzinie klimatu i środowiska, w tym kwestii związanych z energią, na solidarności i dzieleniu się najlepszymi praktykami, a tym samym na przyczynianiu się do zwiększenia zaangażowania obywateli w życie społeczeństwa i w konsekwencji do ich aktywnego udziału w życiu demokratycznym Unii.

---

[11] C(2022) 8588 final, „Wieloletni program prac dotyczący programu CERV na lata 2023–2024”.
[12] Europejska Agencja Wykonawcza ds. Edukacji i Kultury (EACEA), „Program »Obywatele, równość, prawa i wartości« (CERV). Zaproszenie do składania wniosków. Zaangażowanie i udział obywateli (CERV-2022-CITIZENS-CIV)”, 2021, s. 7.
[13] Komisja Europejska, „Sprawozdanie na temat obywatelstwa UE z 2020 r. – wzmacnianie pozycji obywateli i ochrona ich praw”, 2020.
[14] Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji (Komisja Europejska) i Kantar, „Obywatelstwo europejskie: sprawozdanie” (LU:Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2023).

Jeśli chodzi o liczbę projektów związanych z tą tematyką, w ramach zaproszenia dotyczącego komponentu „Zaangażowanie i udział obywateli” sfinansowano łącznie 79 projektów, które bezpośrednio odnoszą się do wspierania odpowiednich działań w tym względzie.

Odbudowa po pandemii

Pandemia COVID-19 wystawiła na próbę europejskie społeczeństwa i gospodarki. Zakłóciła również prawa obywateli i ich uczestnictwo w demokracji. W związku z tym za jeden z priorytetów programu uznano zajęcie się skutkami pandemii i zapowiedziano, że w ramach tego priorytetu zbadane zostanie to, „w jaki sposób pandemia COVID-19 wpłynęła na demokratyczną debatę i korzystanie z praw podstawowych”[15]. W rezultacie skutki pandemii stały się nieodłącznym aspektem wielu zaproszeń i wniosków.

Szereg projektów w ramach komponentu 3 odnosi się do działań po pandemii COVID-19, w tym: projekt „COVIDemocracy in the Baltics” dotyczący demokracji w państwach bałtyckich po pandemii COVID-19[16]; projekt „Encouraging Women Participation in Times of Pandemic” dotyczący uczestnictwa kobiet w dobie pandemii[17]; oraz projekt dotyczący wpływu pandemii COVID-19 na różne perspektywy demokratyczne z uwzględnieniem aspektu płci[18].

Projekt programu w ramach zaproszenia do składania wniosków dotyczących partnerstw miast obejmuje działania związane z odbudową po pandemii. W programie tym propaguje się wymianę obywateli z różnych krajów w ramach partnerstwa miast, podczas której zdobywają oni praktyczne doświadczenie związane z różnorodnym dziedzictwem Unii, w tym ze skutkami pandemii COVID-19.

Chociaż wyzwania związane z odbudową po pandemii są w mniejszym stopniu odzwierciedlone w projekcie programu, program CERV nie traci na znaczeniu w tym względzie. Jednocześnie jednym z priorytetów programu – obok transformacji cyfrowej i ekologicznej oraz życia demokratycznego – jest ochrona najbardziej narażonych grup przed skutkami pandemii.

Rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie

W programie CERV zapewniono, aby w 2023 r. położono szczególny nacisk na projekty mające na celu zaradzenie konsekwencjom rosyjskiej agresji w Ukrainie w zakresie ochrony wolności demokratycznej i korzystania z praw podstawowych dla wszystkich, a szczególnie dla osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, takich jak kobiety i dzieci.

Ważnym aspektem dotyczącym komponentu 3 jest to, że rosyjska agresja w Ukrainie i jej konsekwencje uwydatniają również potrzebę krytycznej refleksji nad przeszłością i

[15] EUROPEJSKA AGENCJA WYKONAWCZA DS. EDUKACJI I KULTURY (EACEA), „Call-Fiche_cerv-2022-Citizens-Civ”, s. 7.
[16] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43251589/101081520/CERV
[17] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43251589/101081080/CERV
[18] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43251589/101080161/CERV

przekazywania pamięci przyszłym pokoleniom w celu przeciwdziałania próbom przeinaczania faktów historycznych i zapewnienia pamięci o przeszłości Europy, aby uniknąć powtarzania błędów z przeszłości.

Ponadto przeciwdziałanie przeinaczaniu faktów historycznych i zachęcanie do współpracy międzypokoleniowej stanowią kluczowe cele programu prac na 2023 r. przez wspieranie „projektów, które służą upamiętnianiu decydujących doświadczeń we współczesnej historii Europy i poszerzaniu wiedzy o nich. Obejmuje to takie tematy jak przyczyny i skutki powstawania reżimów autorytarnych i totalitarnych, opór wobec tych reżimów, Holokaust i inne masowe zbrodnie, przejście do demokracji i (ponowne) budowanie instytucji demokratycznych, spuścizna kolonializmu, migracja ponadnarodowa i integracja europejska”[19].

Wzmocnienie wartości demokratycznych UE

Zdaniem sprawozdawcy komponent 3 jest silnie zakorzeniony w unijnych wartościach demokratycznych. Ma on pomoc ludziom w zapewnieniu, aby ich głos został usłyszany, oraz przyczynić się do większego włączenia i uczestnictwa w życiu demokratycznym zgodnie z priorytetami politycznymi Komisji, w tym określonymi w sprawozdaniu na temat obywatelstwa UE z 2020 r. i europejskim planie działania na rzecz demokracji.

W tym względzie komponent 3 pokrywa się w znacznym stopniu z tą strategią przez propagowanie zaangażowania obywateli w życie demokratyczne Unii i ich udziału w nim, a także wymian między obywatelami poszczególnych państw członkowskich oraz podnoszenie świadomości obywateli w zakresie wspólnej historii europejskiej. Cel ten jest realizowany przez opracowywanie działań, które będą skoncentrowane na debacie na temat przyszłości Europy, na zaangażowaniu społecznym obywateli, niezależnej obserwacji wyborów, w tym monitorowaniu przez obywateli, oraz innowacyjnych podejściach i narzędziach, które pomogą obywatelom sprawić, że ich głos będzie słyszany, i publicznie wymieniać poglądy na temat wszystkich obszarów działań UE. Komponent ten przyczynia się do podtrzymania wartości demokratycznych UE przez sprzyjanie aktywnemu udziałowi obywateli i społeczeństwa obywatelskiego w procesach demokratycznych, co ma kluczowe znaczenie dla przyszłości Europy i społeczeństw demokratycznych. Ponadto w komponencie 3 wskazuje się na silne zaangażowanie we wzmacnianie europejskiej tożsamości i europejskich wartości, ponieważ dziedzictwo najnowszej historii Europy jest kluczowym filarem wartości UE.

W programie prac na 2023 r. wspomina się także o Konferencji w sprawie przyszłości Europy – prowadzonym pod kierunkiem obywateli cyklu debat i dyskusji, który trwał od kwietnia 2021 r. do maja 2022 r. i w ramach którego ludzie z całej Europy mogli przedstawić swoje pomysły i omówić je podczas sesji plenarnych i w grupach roboczych z udziałem Parlamentu Europejskiego, Rady Unii Europejskiej, Komisji Europejskiej, parlamentów narodowych, organów UE, partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego w celu przyjęcia wspólnych wniosków i tym samym wniesienia wkładu w określenie kształtu wspólnej przyszłości.

Biorąc to wszystko pod uwagę, adekwatność komponentu 3 w tym obszarze jest wyraźna,

[19] Tamże, s. 8.

ponieważ dotyczy on propagowania wartości unijnych przez zaangażowanie i udział obywateli, ochrony praw człowieka oraz rozwoju odporności w celu zapewnienia, aby Unia była silniejsza i gotowa stawić czoła obecnym wyzwaniom społecznym, gospodarczym i politycznym.

Wnioski z wczesnego etapu realizacji

Na poziomie programu można wstępnie wnioskować, że główne cele programu CERV są nadal adekwatne i odzwierciedlają niektóre z głównych wyzwań, przed jakimi stoi UE. Wdrażanie strategii UE, takich jak te dotyczące zmiany klimatu, cyfryzacji, autonomii i innych, odbywa się w procesie demokratycznego dialogu promowanego przez program CERV. Przemyślany jako program oddolny program CERV pozwala na pewien poziom elastyczności we wdrażaniu, co jest dobrym rozwiązaniem, zważywszy na jego zdolność do adaptacji i rozwiązywania nowych problemów.

Głównym celem komponentu 3 programu CERV jest zwiększanie zaangażowania demokratycznego. Zatem – jako część działań projektowych zmierzających do osiągnięcia tego celu – uczestnictwo we wszystkich obszarach zidentyfikowanych jako stanowiące wyzwanie jest istotne, w tym uczestnictwo w tematach związanych z transformacją ekologiczną i cyfrową, ponieważ podnosi to świadomość lub poziom zaangażowania szerszego grona odbiorców.

Wydaje się, że wstępna analiza projektów z komponentu 3 CERV również potwierdza, że znaczna liczba projektów jest adekwatna do trzech głównych zidentyfikowanych wyzwań, tj. zmiany klimatu, cyfryzacji i przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 (więcej szczegółów w sekcji dotyczącej adekwatności i spójności).

Dowody z badań pokazują, że uwzględniane są również istotne wyzwania krajowe. Przykładem są organizacje oddolne działające w krajach UE, gdzie przestrzeń dla społeczeństwa obywatelskiego jest zawężona lub ograniczona, dla których wsparcie z programu CERV jest szczególnie ważne[20].

Ponadto Komisja Europejska wyraźnie uwzględniła w programie niektóre główne wyzwania. W okresie programowania 2023/2024 jako punkt odniesienia dla programu uwzględniono również skutki pandemii COVID-19 i sytuację po pandemii. Pozostałe wyzwania, takie jak wojna w Ukrainie, są częściowo uwzględnione w ramach zaproszenia dotyczącego ochrony i propagowania praw dziecka[21] i zaproszenia dotyczącego komponentu „Daphne”[22] (w odniesieniu do ofiar przemocy seksualnej wśród ludności cywilnej w wojnie w Ukrainie). Wyzwania związane z wojną w Ukrainie można jednak teoretycznie uwzględnić także w komponencie dotyczącym pamięci, w którym poruszana jest tematyka wojny i jej skutków oraz reżimów totalitarnych, a także w działaniach dotyczących uczestnictwa w życiu demokratycznym – zarówno jeśli chodzi o programy w ramach partnerstwa miast między gminami unijnymi a ukraińskimi, jak i wspieranie wspólnych projektów realizowanych przez unijne i ukraińskie organizacje społeczeństwa obywatelskiego w zakresie działań określonych

[20] https://ecnl.org/focus-areas/european-level-policies
[21] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/cerv-2022-child
[22] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/cerv-2023-daphne

w programie prac.

Komisja podkreśliła również, że występują opóźnienia w realizacji programu wynikające z faktu, że program CERV przyjęto stosunkowo późno w 2021 r. W związku z tym DG JUST jest wciąż na początkowym etapie realizacji.

Podsumowując, sprawozdawca uważa, że choć przy wdrażaniu programu CERV napotkano szereg wyzwań, jego wczesną realizację można, z zachowaniem ostrożności, uznać za skuteczną.

Po pierwsze, program przyjęto w 2021 r., a większość projektów wciąż jest na początkowym etapie realizacji. Zaproszenia w ramach programu prac na lata 2021–2022 zostały opublikowane i zamknięte, natomiast zaproszenia na 2023 r. w ramach programu prac na lata 2023–2024 są wciąż otwarte. Choć liczba wniosków spadła ze względu na pandemię, obecnie ponownie wzrasta.

Pandemia COVID-19 wpłynęła nie tylko na liczbę wniosków, ale i na realizację programu. Przy wdrażaniu wielu projektów zmagano się z problemami operacyjnymi, w tym z narzędziami ICT, które powodowały opóźnienia. Zainteresowane strony wyjaśniły, że programy realizowano zgodnie z przewidywaniami Komisji Europejskiej określonymi w programowaniu i że wydano wszystkie przydzielone środki.

Program jest wysoko ceniony za wyjątkowe podejście obejmujące wrażliwe kwestie społeczne. Docenia się szczególnie jego oddolny charakter – program zakłada współpracę z organizacjami oddolnymi, co pozwala na wzajemne zaangażowanie organów władzy i obywateli. Proces składania wniosków w ramach programu wymaga jednak kompleksowego przeglądu, ponieważ uznano, że ogranicza on udział organizacji działających na małą skalę. W szczególności uznano, że portal do składania wniosków nie jest przyjazny dla użytkownika i zniechęca organizacje do składania wniosków.

Kolejnym problemem jest brak dobrej strategii komunikacji na poziomie programu. Organy krajowe wspomniały, że podnoszenie świadomości na temat programu jest bardzo trudne. Problem ten pogłębia fakt, że jak dotąd nie wszystkie państwa członkowskie wyznaczyły krajowe punkty kontaktowe (KPK).

Pozostałe wyzwania na wczesnym etapie realizacji programu dotyczą konieczności zapewnienia bardziej sprzyjającego otoczenia instytucjonalnego, które pozwoli lepiej osiągnąć cele programu. Na przykład zainteresowane strony zgłaszały potrzebę wprowadzenia środków przeciwdziałających kurczeniu się przestrzeni obywatelskiej, ale także ożywienia dialogu obywatelskiego propagującego dalszy zbiorowy wymiar zaangażowania obywatelskiego.

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie wdrażania programu „Obywatele, Równość, Prawa i Wartości” na lata 2021–2027 – zaangażowanie obywateli w życie demokratyczne i ich udział w nim (2023/2004(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/692 z 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Obywatele, równość, prawa i wartości” oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1381/2013 i rozporządzenie Rady (UE) nr 390/2014[1],

– uwzględniając dokument roboczy służb Komisji z dnia 30 maja 2018 r. zawierający ocenę skutków towarzyszącą wnioskowi dotyczącemu rozporządzenia ustanawiającego program „Prawa i Wartości”, wnioskowi dotyczącemu rozporządzenia ustanawiającego program „Sprawiedliwość” i wnioskowi dotyczącemu rozporządzenia ustanawiającego program „Kreatywna Europa” (SWD(2018)0290),

– uwzględniając sprawozdanie na temat obywatelstwa UE z 2020 r.,

– uwzględniając prawa człowieka i prawa podstawowe zapisane w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej,

– uwzględniając art. 20 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz art. 9 Traktatu o Unii Europejskiej,

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 7 października 2020 r. zatytułowany „Unia równości: unijne ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia, włączenia społecznego i udziału Romów” (COM(2020)0620),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 3 grudnia 2020 r. w sprawie europejskiego planu działania na rzecz demokracji (COM(2020)0790),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 2 grudnia 2020 r. zatytułowany „Strategia na rzecz wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w UE” (COM(2020)0711),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 18 września 2020 r. zatytułowany „Unia równości: Unijny plan działania przeciwko rasizmowi na lata 2020–2025” (COM(2020)0565),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 12 listopada 2020 r. zatytułowany „Unia równości: strategia na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025 (COM(2020)0698),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 5 marca 2020 r. zatytułowany „Unia równości: strategia na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025”

[1] Dz.U. L 156 z 5.5.2021, s. 1.

(COM(2020)0152),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 5 października 2021 r. zatytułowany „Strategia UE w sprawie zwalczania antysemityzmu i wspierania życia żydowskiego (2021–2030)” (COM(2021)0615),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 24 marca 2021 r. zatytułowany „Strategia UE na rzecz praw dziecka” (COM(2021)0142),

– uwzględniając art. 54 Regulaminu, art. 1 ust. 1 lit. e) decyzji Konferencji Przewodniczących z 12 grudnia 2002 r. w sprawie procedury udzielania zgody na sporządzenie sprawozdań z własnej inicjatywy i załącznik 3 do tej decyzji,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Kultury i Edukacji (A9-0000/2023),

A. mając na uwadze, że aktywny udział obywateli w życiu politycznym i kulturowym jest prawem podstawowym, które powinno być jednakowo dostępne dla wszystkich; mając na uwadze, że Powszechna deklaracja praw człowieka przewiduje prawo do uczestniczenia w rządzeniu i udziału w wolnych wyborach, prawo do uczestniczenia w życiu kulturalnym społeczności i prawo do spokojnego zgromadzania i stowarzyszania się, umożliwiające pełne uczestnictwo w życiu społecznym;

B. mając na uwadze, że obywatelstwo Unii daje ludziom różne prawa, w szczególności prawo do składania petycji do Parlamentu w każdej sprawie leżącej w gestii UE, prawo do zgłaszania Europejskiemu Rzecznikowi Praw Obywatelskich zauważonych przypadków niewłaściwego administrowania przez którąkolwiek z instytucji Unii, prawo do kierowania pism do dowolnej instytucji UE w jednym z języków urzędowych UE i otrzymywania odpowiedzi w tym samym języku oraz prawo dostępu do dokumentów Parlamentu, Rady i Komisji pod pewnymi warunkami;

C. mając na uwadze, że obecne i pojawiające się wyzwania systemowe, takie jak kryzys klimatyczny, globalne pandemie, cyfryzacja i migracja, wymagają dostosowania struktur i podejść zapewniających aktywny udział obywateli w życiu społeczeństwa; mając na uwadze, że aktywne uczestnictwo cyfrowe obywateli powinno uwzględniać i eliminować przepaść cyfrową między pokoleniami;

D. mając na uwadze, że zaangażowanie obywateli musi być rozumiane jako mające charakter wielopoziomowy, obejmujący procesy lokalne, regionalne, krajowe, europejskie i globalne; mając na uwadze, że trwające procesy globalizacji i integracji europejskiej będą wymagać od nowego pokolenia Europejczyków zwiększonego zaangażowania politycznego na wielu poziomach, aby mogli oni żyć i pracować w coraz bardziej międzynarodowym środowisku oraz radzić sobie z różnicami w codziennym życiu; mając na uwadze, że społeczeństwa stają się coraz bardziej zróżnicowane, przez co poszanowanie zróżnicowania pod względem kultury i pochodzenia oraz odrzucenie wszelkiej dyskryminacji wobec kobiet, osób LGTBIQ czy mniejszości nabiera w Europie coraz większej wagi;

E. mając na uwadze, że zmiany społeczno-polityczne obserwowane w państwach członkowskich, od polaryzacji społecznej i niskiego zaufania instytucjonalnego po regres demokracji, erozję praworządności, wyłączający nacjonalizm i wykorzystanie eurosceptycyzmu do celów politycznych, wraz z rozwojem ruchów ekstremistycznych i

autorytaryzmu, stwarzają poważne zagrożenie dla europejskich demokracji i destabilizują całą Unię; mając na uwadze, że zwiększenia aktywnego udziału i zaangażowania obywateli za pomocą edukacji formalnej, pozaformalnej, nieformalnej i uczenia się przez całe życie może odgrywać ważną rolę w przeciwdziałaniu temu trendowi;

F. mając na uwadze, że na drodze do wykształcenia się obywatelstwa europejskiego stanęły luka w wiedzy i luka emocjonalna, w związku z czym potrzebny jest zestaw mechanizmów umożliwiających uczestnictwo obywateli i dialog międzykulturowy, który będzie towarzyszyć temu procesowi i wzmacniać go; mając na uwadze, że lepsze zrozumienie naszej wspólnej europejskiej historii i większe zaangażowanie obywateli w życie społeczne i polityczne może mieć korzystny wpływ na kształtującą się tożsamość europejską, która uzupełnia wiele lokalnych, krajowych, geograficznych, kulturowych lub innych tożsamości obywateli;

G. mając na uwadze, że niewystarczające zaangażowanie obywateli, ograniczona wiedza o UE i słabe zrozumienie jej wartości dodanej mogą przyczyniać się do przekonania o istnieniu deficytu demokratycznego oraz prowadzić do rosnącego eurosceptycyzmu w państwach członkowskich;

H. mając na uwadze, że kurczenie się przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego w Unii Europejskiej i innych krajach uczestniczących w programie wpływa na uczestnictwo w życiu demokratycznym i zdolność organizacji społeczeństwa obywatelskiego do pełnienia funkcji kontroli i równowagi w odniesieniu do praworządności; mając na uwadze, że działania zmierzające do wspierania i umożliwiania udziału społeczeństwa obywatelskiego, w tym organizacji oddolnych, które działają od wielu lat i mają już znaczne doświadczenie, są kluczowe dla obrony demokracji, praworządności i praw człowieka w państwach członkowskich;

Wczesne etapy realizacji programu „Obywatele, Równość, Prawa i Wartości” (2021–2027): Komponent 3 – Zaangażowanie obywateli

1. jest głęboko przekonany, że program „Obywatele, Równość, Prawa i Wartości” (program CERV) wnosi wyjątkowy wkład w zwiększanie zaangażowania obywateli i ich udziału z perspektywy praw podstawowych, ponieważ skutecznie łączy wartości, dialog obywatelski i obywatelstwo, a przy tym propaguje równość płci oraz zwalczanie dyskryminacji i przemocy; uważa, że program CERV ma zasadnicze znaczenie dla rozwiązania problemu kurczącej się przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego i stawienia czoła wyzwaniom związanym z praworządnością w całej Europie;

2. przypomina, że realizacja programu CERV jest wciąż na wczesnym etapie, ponieważ rozporządzenie ustanawiające program zostało przyjęte dopiero w 2021 r.; zwraca uwagę, że w związku z tym zrealizowano dopiero kilka projektów w ramach komponentu 3, a beneficjenci udostępniają niewiele informacji umożliwiających dokładną ocenę wyników;

3. podkreśla, że program stanął w obliczu szeregu wyzwań, które utrudniły jego realizacje na początkowych etapach, przy czym wiele z tych wyzwań spowodowanych było czynnikami zewnętrznymi, takimi jak pandemia COVID-19 i rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie, oraz że wyzwania te zakłóciły i ograniczyły prawa obywateli i udział w życiu demokratycznym; zauważa jednak, że realizacja już

przyspieszyła i obecnie przebiega prawidłowo;

4. wyraża zaniepokojenie faktem, że wykorzystanie i wprowadzenie nowych narzędzi cyfrowych do wdrażania funduszy UE (np. narzędzia eGrants) wydaje się kluczowym problemem dla beneficjentów w kontekście rozwoju programu; ubolewa, że skomplikowane procedury utrudniły również udział mniejszych organizacji, które nie mają czasu i zasobów niezbędnych do przejścia przez proces składania wniosków; uważa, że sposób skonstruowania tych narzędzi ogranicza zdolność programu do dostosowywania się do nowych rozwiązań i zmieniających się potrzeb; wzywa do wyeliminowania obciążeń administracyjnych i uproszczenia procesów składania wniosków, zawierania umów i sprawozdawczości;

5. podkreśla, że państwa członkowskie nie mają obowiązku ustanowienia krajowego punktu kontaktowego ds. programu CERV, który zapewniałby wnioskodawcom, zainteresowanym stronom i beneficjentom bezstronne doradztwo, pomocne informacje i wsparcie, w tym pomoc w procesie składania wniosków, a przy tym udostępniałby łatwo zrozumiałe informacje o wynikach programu; zauważa z ubolewaniem, że mimo tych korzyści do czerwca 2023 r. jedynie 20 państw członkowskich ustanowiło KPK;

6. jest głęboko zaniepokojony, że inflacja wpływa obecnie negatywnie na bieżące koszty ponoszone przez beneficjentów programu CERV; ubolewa, że beneficjenci napotykają trudności w realizacji zaplanowanych działań, szczególnie związane z kosztami jednostkowymi podróży, zakwaterowania i diet dziennych, i być może będą musieli ograniczyć niektóre z pierwotnie zaplanowanych działań, aby zmieścić się w budżecie;

Zalecenia polityczne dotyczące programu CERV w przyszłości

7. wzywa Komisję do umocnienia dialogu obywatelskiego w taki sposób, aby wspierać dwukierunkowy proces między instytucjami na wszystkich szczeblach a wszystkimi zainteresowanymi stronami, oraz w ramach wdrażania art. 11 rozporządzenia (UE) 2021/692, z wykorzystaniem dialogu obywatelskiego jako narzędzia do określania priorytetów dwuletniego programu prac i dalszego propagowania zbiorowego wymiaru zaangażowania obywatelskiego jako kluczowego wymiaru demokracji i praworządności; przypomina w związku z tym, że należy promować innowacyjne działania wspierające dialog ze społeczeństwem obywatelskim, w tym z myślą o rozwijaniu kultury opartego na zaufaniu partnerstwa z beneficjentami dotacji; wzywa w szczególności do działań w zakresie budowania zdolności w celu wspierania szerokiego udziału społeczeństwa obywatelskiego, zwłaszcza przez powiązania z innymi systemami finansowania zapewnianymi w ramach zarządzania dzielonego, takimi jak Instrument Wsparcia Technicznego;

7. apeluje do państw członkowskich, które nie wyznaczyły jeszcze KPK, aby uczyniły to jak najszybciej, i wzywa Komisję do kontynuowania współpracy z siecią krajowych punktów kontaktowych w ramach spotkań, szkoleń i specjalnych wymian, ponieważ były one dotychczas organizowane z dużym powodzeniem;

8. zwraca uwagę na wyniki wprowadzenia różnych rodzajów mechanizmów ponownego przyznawania dotacji w ramach programu CERV, które do tej pory były bardzo zachęcające; wzywa do przeprowadzenia analizy jakościowej i ilościowej poszczególnych zaproszeń do ponownego przyznawania dotacji w celu ewentualnego rozszerzenia ich zastosowania na pozostałe komponenty programu CERV,

w stosownych przypadkach, a w szczególności na komponent 3, w celu zapewnienia, aby finansowanie unijne dotarło do oddolnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, które działają od wielu lat i mają już znaczne doświadczenie; wzywa Komisję do dalszego uproszczenia procedur administracyjnych i wymogów dotyczących ponownego przyznawania dotacji, aby zapewnić organizacjom ubiegającym się o ponowne przyznanie dotacji większą elastyczność w stosunku do beneficjentów dotacji w systemie kaskadowym, a jednocześnie zapewnić odpowiednie standardy pracy, opieki zdrowotnej i ochrony socjalnej; uważa, że wymogi dotyczące współfinansowania mogłyby zostać zmienione w celu dostosowania przepisów do sytuacji danego beneficjenta, tak aby wspierać szersze spektrum beneficjentów i dziedzin tematycznych; podkreśla, że finansowanie z programu CERV w dziedzinie praw, równości, wartości i zaangażowania obywateli, w przypadku których to dziedzin inne źródła finansowania są bardzo ograniczone lub nie istnieją, powinno obejmować większy odsetek kwot dotacji;

10. uznaje, że wymiany i uczestnictwo w działaniach w ramach programu CERV mają kluczowe znaczenie dla budowania zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego do zwiększania zaangażowania obywateli i promowania wartości unijnych w państwach spoza UE; podkreśla, że aktywne zaangażowanie i działanie na rzecz europejskich wartości nie zaczyna się wraz z podpisaniem umów w sprawie przystąpienia i jest wynikiem długotrwałej pracy aktywistów i organizacji społeczeństwa obywatelskiego na rzecz promowania tych idei oraz wspierania lokalnych działaczy w państwach spoza UE; w związku z tym apeluje, by z programu CERV pokrywano koszty uczestnictwa przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, przynajmniej tych z krajów kandydujących i stowarzyszonych, niezależnie od tego, czy ich kraj uczestniczy w programie CERV; akcentuje potrzebę sprostania wyzwaniom związanym z wojną w Ukrainie przez zachęcanie do realizacji projektów z ukraińskimi partnerami w ramach działań dotyczących pamięci o przeszłości i uczestnictwa w życiu demokratycznym;

11. wzywa Komisję do dalszego uproszczenia procedur administracyjnych dotyczących czteroletnich partnerstw ramowych w zakresie dotacji na działalność, w szczególności w odniesieniu do specyfiki stosowanego narzędzia informatycznego, które wydaje się bardziej dostosowane do charakteru dotacji na działania;

°

° °

12. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.